

Investeringer i fremtiden

Årsberetning 2011

Onsdag 19. oktober 2011 fandt Eva Foss Henriksen en ny fugleart for Danmark og Skandinavien i et krat på Mandø i Vadehavet. Den rødøjede vireo er en nordamerikansk sangfugl på størrelse med en buttet dansk rødhals, og flere hundreder feltornitologer tjekkede tidevandstabellerne for at besøge Mandø og få den amerikanske gæst i kikkerten. Fotograf: Bo L. Christiansen

Investeringer i fremtiden

Efter 10 års ørkenvandring med en regering, der ikke tog naturen særlig alvorligt, fik Danmark i 2011 en regering, der ønskede at sætte en ny dagsorden på natur- og miljøområdet. Ambitionsniveauet var – og er – højt. Og DOF mærkede hurtigt efter den nye regerings tiltrædelse, at den var stærkt opsat på en positiv og tillidsfuld dialog med de grønne organisationer. Ikke alene mødtes DOF flere gange med miljøminister Ida Auken i slutningen af 2011, men DOF mødtes også for første gang med en fødevarerminister, den nyudnævnte Mette Gjerskov, der har store ambitioner om et mere naturvenligt landbrug i Danmark.

Ingen tvivl om at de økonomiske vilkår er svære for den nye regering. Virkelysten er stor, men pengene er små. DOF må derfor indstille sig på at medvirke til at finde løsninger, der måske ikke er dem, vi drømmer aller mest om. Men så må vi tage de næstbedste løsninger, for DOF er altid klar til at arbejde for selv de mindste forbedringer for fuglene og vilkårene for den biologiske mangfoldighed i Danmark – og i udlandet.

Verden forandrer sig, og det skal DOF selvfølgelig også. I 2011 har vi investeret i at udvikle et Atlas-projekt, der skal give os sikker viden om fuglenes udbredelse i det danske landskab. 1000 frivillige skal engageres i arbejdet. Men vi ved først i 2012, om det lykkes at opnå de nødvendige bevillinger til at realisere projektet. Vi bruger vores faglige viden til at argumentere for mere og bedre natur i Danmark. Og vi synes selv, at vores lobbyindsats bærer frugt. DOF er en politisk, faglig organisation, der bliver lyttet til blandt politikere, eksperter og blandt almindelige mennesker. Vi satser også på at styrke vores position ved hjælp af de nye medier og

har en række initiativer på vej, som først folder sig helt ud i de kommende år.

Det koster at satse, og DOF er derfor kommet ud af 2011 med et underskud på 1 million kroner efter, at vi har investeret i renovering i vores hovedsæde, Fuglenes Hus, og Naturbutikken. DOF har også mærket finanskrisen med stagnerende medlemstal og underskud på vores butiksdrift. Derfor må vi også indstille os på, at DOF skal konsolideres i de kommende år for at få udgifter og indtægter til at balancere.

Optimismen og virketrangen er dog usvækket, og vi håber derfor på, at vi fortsat kan påregne medlemmernes, politikernes og donorenes opbakning, så vi fortsat kan opleve fuglesang og boblende liv i en – forhåbentlig – rigere natur.

*Egon Østergaard
Formand for Dansk Ornitologisk Forening*

*DOF udskrev i 2010 en konkurrence blandt medlemmerne om at beskrive det smukkeste og det grimme landbrugslandskab. Kategorien med det smukkeste landskab blev vundet af Mogens Wedel-Heinen med tekst og foto fra Stavns Fjord på Samsø (se den fulde tekst og flere billeder på www.dof.dk/landbrug).
Fotograf: Mogens Wedel-Heinen*

Naturbeskyttelse

Stor opmærksomhed om landbruget

DOF har gennem de senere år haft fokus på landbrugets forvaltning af det åbne land, hvor fuglene og naturen gennem en årrække har fået stadig ringere kår. I rapporten "Alle har ret til en rig natur – om naturens problemer med det industrialiserede landbrug" analyserede DOF landbrugets konsekvenser for naturen og fuglelivet og anviste løsninger, der kan bryde modsætningsforholdet mellem landbrug og natur. Sammen med andre NGO'er udgav DOF i 2011 også faktaheftet om landbruget 'Sådan ligger landet', der kan downloades fra www.dof.dk. Desuden havde flere af DOF's lokalafdelinger haft et stærkt fokus på husdyrtilladelserne, som kommunerne visse steder har tildelt landbrug på alt for

lempelige vilkår. Adskillige klager til Natur- og Miljøklagenævnet har resulteret i stramninger, som kommer fuglene og naturen til gavn.

DOF har sammen med BirdLife International arbejdet på at ændre EU's landbrugspolitik, så den i højere grad tilskynder landmændene til en mere natur- og miljøvenlig drift. I denne proces har mange af DOF's aktive i lokalafdelingerne været aktive med læserbreve og debatindlæg. I 2011 har DOF endvidere haft samarbejde med økologiske landbrug om øgede fugle- og naturhensyn, ligesom der har været dystet mellem økologiske storlandbrug om, hvor der var det rigeste fugleliv.

God dialog med ny regering

Den nye regering fra efteråret 2011 har markant fremmet DOF's dialogmulighed med såvel ministre som embedsværket i ministerierne. Regeringen har i flere tilfælde rådført sig med DOF om komplicerede naturpolitiske sager. DOF ses nu, på grund af sin deltagelse i BirdLife partnerskabet, som en nyttig partner, der kan videregive information om politikudvikling i de andre EU-lande, og som kan komme med konstruktive forslag til indholdet i en grønnere politik.

Efter et meget positivt 'hilse på møde' med miljøminister Ida Auken, hvor hun tilkendegav stor interesse for at forny samarbejdsaftalen mellem ministeriet og DOF, fulgte hurtigt nye møder om bl.a. de vanskelige vand- og naturplaner for fuglebeskyttelsesområderne. Tilsvarende har DOF vist aldrig haft så positiv en dialog med en fødevarerminister, som tilfældet er med fødevarerminister Mette Gjerskov. Den gode relation DOF opbyggede i oppositionstiden er ikke glemt, og det betyder forhåbentlig, at der nu kommer styr på beskyttelsen af Tøndermarsken.

Tæt politisk samarbejde mellem DOF og WWF

Takket være økonomisk støtte fra to fonde, den engelske BirdLife-partner RSPB og BirdLife Europe blev DOF i stand til at ansætte en EU-politisk medarbejder fælles med WWF-Verdensnaturfonden. EU-medarbejderen støtter DOF's og BirdLifes politiske arbejde i forbindelse med Danmarks formandskab for EU i foråret 2012.

DOF har i tæt samarbejde med BirdLife Europe udvalgt reformen af EU's landbrugsstøtte (CAP - Common Agri-

Den nye landbrugsminister Ida Auken er meget interesseret i konkrete forslag til natur i landbruget. Her er det en lærkeplet fra Hope Farm i England.

Fotograf: Chris Bailey, RSPB

cultural Policy) og reformen af EU's naturbeskyttelsesprogram (LIFE+) som sine to mærkesager. WWF arbejder især på et grønnere og mere klimavenligt EU-budget samt EU's fiskeripolitik.

EU-projektet har blandt andet som formål at sikre en fælles forståelse og strategi mellem BirdLife og WWF for at maksimere de to naturorganisationers politiske indflydelse.

Sanglærke

Fotograf: Henrik Bringsøe

Den danske bestand af skestork er verdens nordligste. Landets største koloni var i 2010 på Høje Sande ved Skjern Å's udløb i Ringkøbing Fjord og talte 43 par, som fik op imod 80 unger på vingerne. I 2011 var kolonien dog tom pga. tilstedeværelse af ræv på øen. Forvaltning af rævebestanden på yngleøer er derfor ligeledes en vigtig faktor, hvis skestorken fremover skal have mulighed for at yngle i Danmark.

Fotograf: Albert Steen-Hansen

Skjern Å – ikke for enhver pris

I april sendte DOF hørings svar til forslaget om Nationalpark Skjern Å, hvor der var fokus på, at landbrugsinteresser havde alt for stor vægt i grundlaget for parken, og at natur burde opprioriteres, bl.a. ved at inddrage den sydligste del af Ringkøbing Fjord, inklusiv Tipperne og Værnengene.

Ambitionsniveauet var for lavt efter DOF's mening, og dette blev illustreret ved, at kommunen støttede opstilling af kæmpevindmøller i nationalparken, der i øvrigt indeholdt 40 pct. landbrug, hvoraf en del er intensiv svineproduktion uden visioner om ekstensivering.

I sidste øjeblik, 1. juli, besluttede miljøminister Karen Ellemann sammen med en bred kreds af folketingets partier at imødekomme ønskerne om at undersøge en ny afgrænsning af Nationalpark Skjern Å, så også Natura 2000-området Ringkøbing Fjord inddrages.

I november skrev Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og DOF til den nye miljøminister Ida Auken for at bakke denne beslutning op og pegede blandt andet på, at: "Det vil give en nationalpark af rette kaliber og logisk sammenhæng mellem fjord, ådal og hede. En nationalpark, der omfatter såvel Skjern Åens delta som den sydlige del af Ringkøbing Fjord, vil sikre naturkvalitet og naturoplevelser for danskerne, der er en nationalpark værdig."

Kæmpe arbejde med vand- og naturplaner

I april 2011 afleverede DOF langt over 100 hørings svar til statens udkast til natur- og vandplaner. Det skete via en kæmpe indsats fra DOF's lokalafdelinger, caretakere og kommunerepræsentanter. Statens planer var mere end to år forsinkede, og først i december 2011 blev de endelige planer offentliggjort.

Desværre må DOF konstatere, at langt fra alle DOF's ønsker og forslag blev fulgt i planerne. Planerne er endnu mangelfulde på mange områder, og ambitionerne er alt for små.

Nu skal kommunerne med udgangspunkt i statens planer lave handleplaner for hvert enkelt Natura 2000-område. Også her skal DOF i 2012 bidrage med hørings svar, så det er en kæmpe opgave, der trækker

Fotograf: Albert Steen-Hansen

Tøndermarsken lider fortsat

Fuglelivet og naturen i Tøndermarsken lider fortsat. På trods af talrige forpligtelser, fredninger og beskyttelsesbestemmelser gøres der ikke tilstrækkeligt fra myndighedernes side for at få fuglelivet tilbage i marsken.

Under flere regeringer har DOF påpeget skandalen. DOF's klagesager ved Europa-Kommissionen er endnu ikke afsluttet, og på trods af, at store dele af Tøndermarsken ejes og forvaltes af Tønder Kommune og offentlige legater, så bortforpagtes marskengene fortsat til landmænd uden forpligtelser til at tage de nødvendige fugle- og naturhensyn.

på mange ressourcer i foreningen, ikke mindst blandt de mange frivillige. DOF frygter, at den danske indsats ikke bliver tilstrækkelig til at stoppe tilbagegangen for biodiversiteten, hverken i Natura 2000-områderne eller i landet som helhed. Både staten og især kommunerne har et meget stort ansvar for, at de mange planer bliver omsat i praktisk handling derude.

Urimelige gebyrer på natur- og miljøklager nedsat

Den tidligere regering påførte DOF og andre natur- og miljøorganisationer helt urimelige gebyrer på 3000 kroner for hver klage, der blev indgivet til Natur- og Miljøklagenævnet. Det var en stor økonomisk udfordring for

lokalafdelingerne, der skulle lægge mange penge ud, selv om man får klagegebyret retur, hvis sagen vindes.

Disse klagegebyrer finder DOF helt urimelige, hvilket bl.a. har givet sig udslag i en klage til Århus-konventionens 'Compliance Committee'. DOF mener, at de urimelige klagegebyrer er i strid med konventionen, der bl.a. bestemmer, at de tilsluttede lande ikke må vanskeliggøre NGO'er muligheder for at klage over miljøafgørelser. Glædeligvis har den nye regering allerede fremsat lovforslag om at sænke klagegebyret til 500 kroner, men DOF håber fortsat at få medhold ved Århus-konventionen, så gebyret ikke kan hæves igen, hvis andre regeringer på et tidspunkt skulle få ideer om atter at hæve gebyret.

I naturplanen for Hanstholm-reservatet er der ingen konkrete målsætninger for flere arter på udpegningsgrundlaget. For tinksmed er målsætningen 12 par, selvom der i en årrække har ynglet 45-55 par. Den slags fejl og mangler bør indlysende rettes, hvis naturplanerne skal virke efter hensigten.

Fotograf: Ulrik Bruun

Foruden over 300 fuglearter er skoven hjemsted for truede dyr som Sumatra tiger, asiatisk elefant, skaberaktapir, andre kattearter, flere abearter m.fl.

Foto: tiger-pictures.net

DOF's største internationale projekt

Efter en lang proces som startede tilbage i slutningen af 2008, lykkedes det i 2011 ikke alene at sikre Danida-støtte på 50 mio. kr., men også at få underskrevet en kontrakt med Burung Indonesia om et projekt på Sumatra i Indonesien.

Programmet er en del af en større BirdLife satsning på skovbevarelse og – restaurering af en tidligere selektivt hugget lavlandsregnskovskoncession på 100.000 ha i den sydlige del af Sumatra, som nu kaldes Harapan – det Indonesiske ord for håb.

DOF's bidrag til projektet bygger i vid udstrækning på de gode erfaringer, vi har erhvervet på det igangværende projekt på Flores, og vil derfor fortrinsvis bestå i at skabe et frugtbart samarbejde med forskellige grupper af lokalbefolkningen gennem bl.a. samarbejdsaftaler om assistance til bæredygtig naturresourcemanagement, zoner og grænsedragning samt skovrejsning og -restaurering. Endvidere skal DOF hjælpe med at overvåge skovens tilstand, sikre et

frugtbart samarbejde med såvel lokale som nationale myndigheder og bidrage til erfaringsopsamling.

Tæt internationalt samarbejde i Uganda

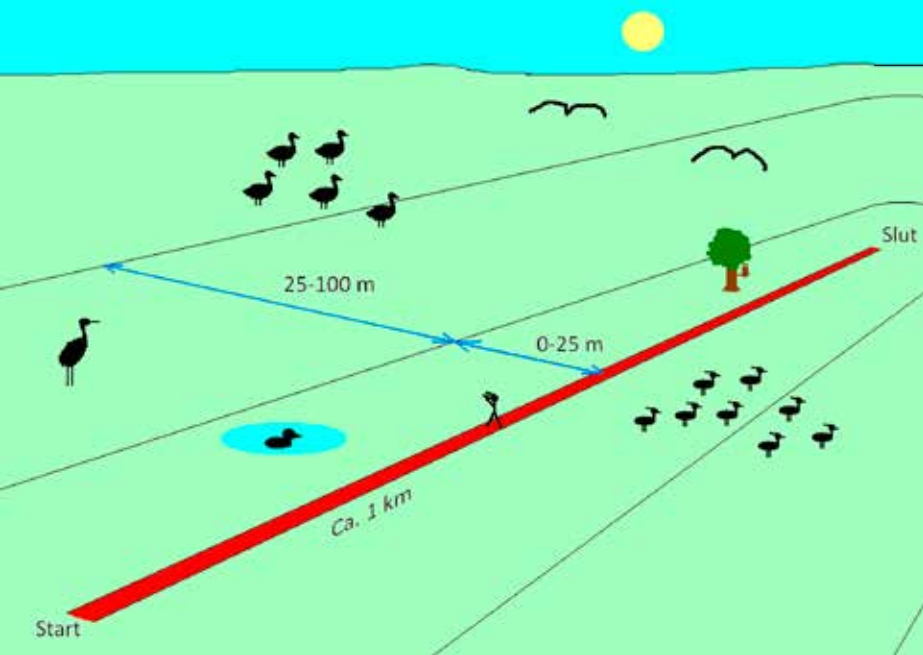
Takket være et forbilledligt partnerskabssamarbejde mellem NatureUganda, RSPB (den engelske BirdLife partner) og DOF, er det i 2011 ligeledes lykkedes at få bevilget 7,8 mio. kr. af Danida til et 4-årigt skovbevarings- og udviklingsprojekt i og omkring Echuya-skoven, som ligger i det sydvestlige Uganda ved grænsen til Rwanda.

I skoven lever der endemiske fuglearter, som er begrænset til Albertine Rift – den vestlige udløber af Great Rift Valley. Området er udlagt som skovreservat og som eneste sted i Uganda med mulighed for bæredygtig hugst af bambus, der så sælges i hele landet. Forvaltningen af bambus og resten af skoven er blandt hovedelementerne i projektet, som i øvrigt skal tilgodese de Batwa-pygmæer som bor umiddelbart uden for skovgrænsen under meget dårlige kår samt to andre etniske grupper.

*DOF har tæt samarbejde med NatureUganda og RSPB om et projekt i og omkring Echuya-skoven.
Fotograf: Chris Magin*

Så skal vi tælle igen

ATLAS

Eksempel på en TimeTælleTur. Fuglene registreres i båndene 0-25 m og 25-100 m. Det er afstanden fra ruten til fuglen, der skal registreres, ikke afstanden fra observatøren til fuglen. Uglen i træet noteres derfor på 0-25 m

Det er nu ved at være tyve år siden, at DOF's aktive feltornitologer sidst gennemførte en storstilet atlaskortlægning af de danske fugles udbredelse.

DOF's første og andet danske fugleatlas (i hhv 1971-1974 og 1993-1996) var banebrydende ved at tilvejebringe data af uvurderlig værdi for forskning, forvaltning og formidling, og tidener nu inde til et tredje dansk fugleatlas. Dels fordi det passer perfekt med, hvor lang tid der gik mellem det første og andet atlas, dels fordi en sådan kortlægning af det danske fugleliv vil kunne indgå på forskellig vis i en række internationale projekter og milepæle:

- Dokumentere om EU overholder sin 2020-målsætning om at standse tabet af biodiversitet
- Bidrage til et fælles europæisk atlas fra European Bird Census Council i 2019
- Bidrage til Birds in Europe 4 i 2024
- Bidrage til Danmarks rapportering af Fugledirektivet til EU-kommissionen

Hvor det første atlas udelukkende kortlagde fuglenes yngleudbredelse i 5 x 5 km-kvadrater, tog det andet

atlas et skridt videre i form af det første forsøg på at kortlægge ynglefuglenes relative tætheder. Dette skal selvfølgelig ske igen i et kommende atlas, og samtidig vil DOF gå endnu nogle skridt videre, dels ved at inddrage fuglenes vinterbestande i tætheds-kortlægningen, dels ved inddragelse af metoder til estimering af de almindelige fugles totale bestandsstørrelser.

Atlas III skal tilvejebringe stærke redskaber for forskere og naturforkæmpere. Det skal levere helt opdateret dokumentation for den aktuelle udbredelse af alle ynglende fuglearter i Danmark, herunder tendenser i fuglearternes bestandsudvikling, for eksempel som følge af klimaændringer og andre miljøpåvirkninger. Hvor man imidlertid under de to hidtidige atlasprojekter måtte vente mange år, efter undersøgelsens gik i gang, på at se resultaterne, muliggør ny IT, at man under Atlas III her og nu vil kunne følge med i den løbende opdatering af projektets resultater.

Det nye Atlas-projekt blev grundigt udviklet og beskrevet i 2011 og venter nu kun på finansiering for at kunne gennemføres.

Viden

En håndsrækning til sjældne fugle

Projekt Fokuseret Fugleforvaltning, der er finansieret af Villum Fonden, tog sine første skridt i 2011. Projektet skal øge ynglebestanden af stor skallesluger, rød glente, havørn, hedehøg, vandrefalk, hvidbrystet præstekrave, kirkeugle og perleugle. Disse arter er alle sårbare og truede ynglefugle i Danmark.

Der er et stort behov for at udvikle fokuserede metoder, der kan beskytte enkelte arter, så vi kan opretholde en høj biodiversitet i Danmark. Projekt Fokuseret Fugleforvaltning vil blandt andet benytte GPS-sendere og webcams til at afdække fuglenes fødesøgning og ungeproduktion. Projektet Fokuseret Fuglebeskyttelse vil bringe DOF's naturbeskyttelse op på et nyt niveau. Vi vil kunne udnytte de mange eksisterende data og afprøve forskellige former for beskyttelse direkte på de berørte arter. Det vil give os mulighed for at vurdere konkrete resultater i indsatsen for at stabilisere eller forøge bestandene af de udvalgte arter.

Svømmefuglene på Tipperne overvåget i 78 år

Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift udkom i 2011 med en bearbejdning af en af de største fugle-dataserier

*Hedehøgen er blandt de sårbare ynglearter, der er fokus på i Projekt Fokuseret Fugleforvaltning.
Fotograf: John Larsen*

nogen sinde: Svømmefuglene på Tipperne 1929-2007. Ringkøbing Fjord og specielt Tipperreservatet sydligst i fjorden var indtil for få årtier siden et af Danmarks rigeste områder for rastende svømmefugle. Titusinder af ænder, svaner og andre svømmefugle rastede forår og efterår på de vidtstrakte lavvande områder, men de sidste mange år har der kun været nogle få tusinde svømmefugle tilbage – primært på grund af for høj belastning med næringsstoffer.

I 1970-erne kunne der raste op til 7230 Spidsænder på Tippetande. Akvarel: Jens Gregersen, oktober 1977.

*Mathilde Lerche, studerende ved Københavns Universitet,
pejler sig ind på en af fokusarterne.
Fotograf: Lykke Pedersen*

I afhandlingen, der er skrevet af Hans Meltofte og Preben Clausen, beskrives de enkelte arters udnyttelse af reservatet og ændringerne i deres forekomst gennem alle disse mange år – alt sammen i relation til ændringerne i fuglenes vilkår i reservatet. Som konklusion på det hele diskuteres det, hvad der skal til for at genoprette en sund fjord med udbredt plantedække, mange bunddyr og internationalt betydningsfulde forekomster af vandfugle – både ynglende og rastende.

Samarbejde med Københavns Universitet i Ghana

DOF og den ghanesiske BirdLife-partner, Ghana Wildlife Society (GWS), arbejder fortsat sammen om at indsamle viden om de europæiske trækfugle og deres overvintringsforhold i Vestafrika. Fire danske ringmærkere deltog på frivillig basis i 2011 og var alle med til at udvikle DOF's arbejde med trækfuglene.

Ringmærkernes program inkluderede udforskning af nye områder med potentiel betydning for trækfuglene, hvilket blandt andet resulterede i en ny ringmærkningslokalitet nær reservoiret ved Damongo, som giver DOF mulighed for fremover at koncentrere feltarbejdet i Ghana omkring Damongo.

Trækfugleprogrammet blev udvidet med et samarbejde med Københavns Universitet i 2011. DOF støttede tre studerende, som rejste til Damongo og sluttede sig til feltarbejderne fra DOF og GWS. De studerende undersøgte trækfuglenes anvendelse af området og satte radiosendere på udvalgte fugle, som de efterfølgende pejlede i området. Projektets fokusarter var løvsanger, spottesanger og broget fluesnapper.

Fugleåret til alle kernemedlemmer

Fugleåret er nu et gratis tilbud til alle kernemedlemmer, husstandsmedlemmer og ungdomsmedlemmer. Peter Lange og Jørgen Staarup Christensen stod i år for det tidskrævende arbejde med omhyggeligt at samle og redigere rapporterne over DOF's fuglefaglige aktiviteter.

Oplevelser

DOF markerede Naturens Dag for andet år i træk

I 2011 fokuserede Naturens Dag på oplevelser med vand, og der var særligt fokus på at få børnene med ud i naturen d. 11. september. DOF deltog for andet år i træk og afholdt seks arrangementer fordelt over hele landet. Formålet med Naturens Dag er at åbne naturen for besøgende og få danskerne til at tage ud i det grønne og få sig nogle gode naturoplevelser.

DOF holdt arrangementer på tre af Fugleværnsfondens reservater, på Naturfestivalen ved Naturcenter Sølyst, ved Odense Fjord og på Naturdag på Røsnæs i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Jægerforbund. DOF's arrangementer var generelt velbesøgte. Naturens Dag er Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådets mærkedag for naturoplevelser.

Repræsentanter for Børn- og Unge taks forcen og andre frivillige deltog en dag på FDFs spejdernes landslejr i Silkeborg. I landslejren deltog over 12.000 spejdere i alle aldre, og mindst 200 børn og unge kom på besøg i DOF's udstilling.

Fotograf: Lene Smith

Naturbutikken i nye klæder

I 2011 satsede Naturbutikken for alvor på outdoor-beklædning og fodtøj. Satsningen kom til udtryk på Vesterbrogade i København, hvor butikken udvidede arealet og introducerede en række nye mærker, men også i onlineshoppen, hvor butikkens kunder fra hele landet kunne få et fint overblik over de mange nye produkter.

Outdoorbeklædningen kombinerer det funktionelle med det æstetiske, og de fleste af Naturbutikkens outdoorprodukter kan bruges til hverdag og har oven i købet en fordel i form af bedre slidstyrke, åndbarhed, vindtæthed og vandafvisende egenskaber. Naturbutikken fører nu produkter fra Fjällräven, Columbia, Sorel og Pinewood samt mange andre mærker.

Mere end 35 års frivillig indsats for naturen

Et af DOFs største aktiver er mange medlemmers deltagelse i faglige projekter, som understøtter foreningens stærke faglige og naturpolitiske position. Det begyndte i 1970 med Rapportgrupperne, som nu er blevet til DOFbasen og Fugleåret, og i løbet af årtiet opstod der mere end 10 faglige grupper fra Rovfuglegruppen over Vadefuglegruppen til Småfuglegruppen. Sidstnævnte er nu blevet til foreningens største og vigtigste projekt, Punkttællingsprojektet. DOFs mange særdeles fuglekyndige feltornitologer var og er den helt afgørende forudsætning for alt dette arbejde med enkelte ildsjæle som bærende elementer.

Et eksempel på en sådan ildsjæl er Jan Tøttrup Nielsen fra Sindal i Vendsyssel. Med baggrund som skovarbejder har han interesseret sig for skovenes rovfugle i mere end 35 år. Og han har ikke alene interesseret sig for dem, han har fulgt bestandene af især duehøg og spurvehøg i et område på 2417 km² siden 1977. Faktisk bruger han stort set al sin fritid fra marts til juli på at finde rovfuglereeder, følge ynglesuccesen i dem, indsamle bytterester, ringmærke ungerne og meget andet. Det bliver hvert år til mere end 5000 km's kørsel, som han i mange år har fået økonomisk støtte fra DOFs Videnskabelige Udvalg til – og til mange klatreture op i skovenes højeste træer!

Men det stopper ikke her. Resultater er jo nytteløse, hvis de aldrig kommer længere end til skivebordsskuffen. Derfor går vintermånederne med at skrive artikler bl.a. til Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift, hvor han indtil nu har publiceret 11 videnskabelige artikler. Den seneste var en i 2011, som analyserede resultaterne af et forsøg med at flytte duehøge, som tager fasaner fra udsætningspladserne. Siden jægere begyndte at udsætte fasaner i Jan Tøttrups undersøgelsesområde, er duehøgebestanden nemlig mere end halveret pga. illegal bekæmpelse. Forsøget gik ud på at flytte duehøge fanget i fælder på udsætningspladserne i stedet for at aflive dem. Kun 12 % af de 154 flyttede høge blev genfanget på udsætningspladserne, så metoden virkede. Om den så også vil reducere den illegale bekæmpelse, vil tiden vise.

*Jan Tøttrup har glæde af sin baggrund som skovarbejder, når han skal ringmærke duehøgungerne.
Fotograf: Jan Skriver*

*I næsten 10 år har Jan Tøttrup fulgt udviklingen for de røde glenter, som nu er oppe på omkring 100 par i Danmark.
Fotograf: Jan Skriver*

TEMA

Deltagelse

Fra medlem til aktiv

Repræsentantskabet nedsatte i 2009 en task force, der skulle udarbejde en strategi for frivilligområdet. Arbejdet blev præsenteret på repræsentantskabsmødet i november 2011.

Gruppen fremlagde blandt andet en interviewundersøgelse blandt 300 aktive medlemmer af DOF. Undersøgelsen viser, at DOF har ca. 1200 foreningsaktive medlemmer. Næsten halvdelen er over 60 år, og hele 56 % har været medlem i mere end 20 år. Hovedparten af den aktive indsats lægges i feltornitologiske aktiviteter.

Task forcen konstaterede, at DOF står over for store udfordringer i de kommende år med en stor del ældre aktive, der efterhånden forsvinder. DOF skal derfor forstærke indsatsen for at hverve endnu flere medlemmer til det aktive DOF-arbejde, og task forcen foreslog blandt andet etablering af et virtuelt Danmarkskort over DOF's aktive, fuglekurser for DOF's medlemmer og mere redaktionelt stof fra lokalafdelingerne i DOF's medier

Christian Hjorth blev hædret af dronning Margrethe II som Ridder af Dannebrog i 2004. Hendes majestæt deltog desuden i DOF's 100 års jubilæum i 2006.

Vagtskifte

Efter 26 år som formand gik Christian Hjorth af i foråret 2011, og Egon Østergaard blev valgt som ny formand for DOF.

Christian Hjorth blev fejret ved en festlig afskedsreception og ved et møde i DOF's repræsentantskab, hvor han blev udnævnt som livsvarigt medlem af Dansk Ornitologisk Forening. Senere på året blev han hædret af Bodil Pedersen Fonden, der gav ham fondens Natur- og Miljøpris på 100.000 kr. som en anerkendelse af hans meget store indsats for fugle- og natursagen.

Egon Østergaard skal løfte arven efter Christian Hjorth og de øvrige forgængere i foreningens 105-årige historie. Den nye formand er 55 år og har siddet i foreningens hovedbestyrelse siden 2001, de seneste syv år som næstformand.

*Kvinder er i stigende grad aktive i foreningen.
Fotograf: Henrik Baark*

El Oro-conure (El Oro Parakeet), en art der først blev beskrevet i 1988, og som ikke findes i andre fredede områder end Buenaventura-reservatet.

Foto: Doug Wechsler.

Buenaventuras tågeskove bliver genrejst

DOF's medlemmer har gennem flere år bidraget med knap 500.000 kr. til Fundación Jocotoco i Ecuador, som ejer og forvalter adskillige regnskovsområder i Ecuador. For pengene har fonden i 2011 opkøbt et meget værdifuldt område omkring tågeskoven ved Buenaventura nær Piñas i El Oro-provinsen i det sydlige Ecuador. Medlemmerne bidrager til DOF's klimafond for at udligne deres forbrug af CO2 til transport og energi. Desuden har DOFtravel-fonden doneret penge til samme område. Læs mere på www.dof.dk/klima.

Tågeskovene har 543 ynglende fuglearter og er et af de områder i verden med flest endemiske fuglearter, der ikke lever andre steder. Foto: Marco Galvez.

Detaljer fra trappeopgangen i Fuglenes Hus.

Ombygning

DOF har vokseværk, og det kræver mere plads. Et renoveringsprojekt til 3,5 mio. kr. har betydet, at der nu er bedre rammer for foreningens aktiviteter i huset på Vesterbrogade i København, som DOF har ejet siden 1986. Samtidigt er Naturbutikken blevet udvidet for at skaffe plads til den udvidelse af især tøjsortimentet, som har været et stort ønske i en årrække.

Da renoveringen var tilendebragt efter et års arbejde, blev DOF ligesom så mange andre husejere i København ramt af en stor skylle regnvand i sommeren 2011, og alle husets kældre blev oversvømmet. Med en sidste kraftanstrengelse lykkedes det dog at komme over dette uheld uden de store økonomiske konsekvenser for foreningen.

Friske øjne på organisationen

Det nye formandskab i DOF – Egon Østergaard og de to næstformænd Marco Brodde og Niels Riis – har efter deres tiltræden sat en organisatorisk udviklingsproces i gang. Det skal være tydeligere, hvilken rolle og hvilket mandat de forskellige dele af organisationen har: lokalafdelingerne, repræsentantskabet, hovedbestyrelsen, de rådgivende udvalg, de eksterne repræsentationer og de ansatte. Og HB har indført evalueringer, som forelø-

big omfatter bestyrelsen selv, udvalgene og direktøren. Tilgangen er ny for mange, men der er allerede dukket mange ideer op i processen.

Målet er at styrke DOF som organisation og ikke mindst at sikre, at de aktive frivillige fortsat sidder i førersædet under den nødvendige professionalisering af organisationen, som har stået på en årrække.

Økonomi og administration

Et år med store investeringer

Regnskabet for 2011 viser et underskud på 1,06 mio. kr. mod et budgetteret underskud på 447 tkr. Årsagen, til at underskuddet er større end budgetteret, skal primært findes i følgende faktorer:

- Faldende medlemstal og naturbeskyttelsesbidrag. DOF når ikke det budgetterede antal medlemmer, og antal medlemmer falder en smule i forhold til 2010.
- Svigtende indtjening i Naturbutikken på grund af konjunkturerne. Naturbutikkens nettoresultat ligger 500 tkr. under budget, hvilket betyder, at nettoresultatet for første gang i over 13 år er negativt.
- Afledte byggeomkostninger samt vandskade i Naturbutikken.

DOF's disponible egenkapital udgør ved udgangen af året 2,5 mio. kr. Den samlede egenkapital udgjorde ultimo 2011 4,3 mio. kr. mod 5,4 mio. kr. i 2010. DOF har i 2011 optaget et Realkredit Danmark-lån på 1,9 mio. kr. til finansiering af istandsættelsen af Fuglenes Hus

Solsort. Fotograf: Johanna M. Hartmann

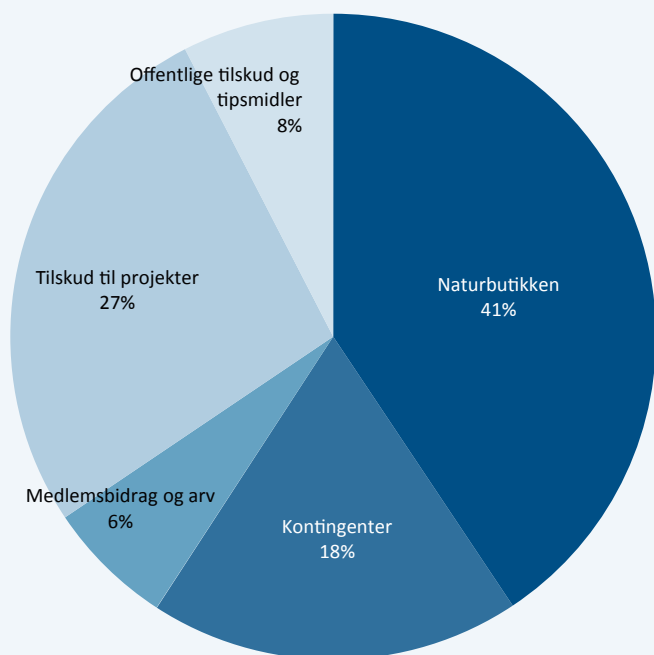
samt forhøjet kassekreditten til 900 tkr. DOF's likviditet har været sund hele året.

Ved udgangen af 2011 har DOF 15.931 medlemmer mod 16.036 ultimo 2010.

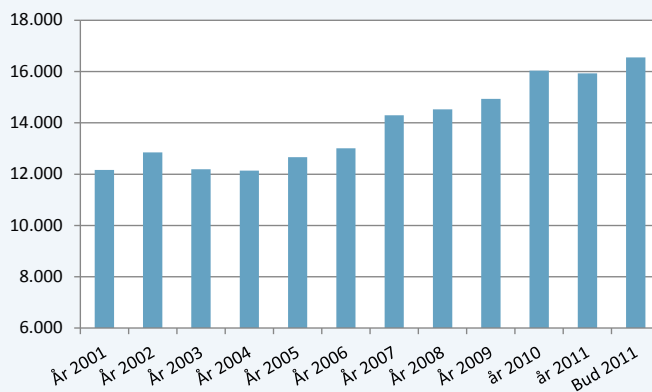
I kommunikationsafdelingen har der været fokus på ansættelse af en ny webjournalist og en fuglefaglig redaktør til at styrke DOF's nye mediestrategi.

Villum Fonden har støttet DOF med 5,0 mio. kr. til projekt om fokuseret fugleforvaltning.

Fordeling af indtægter

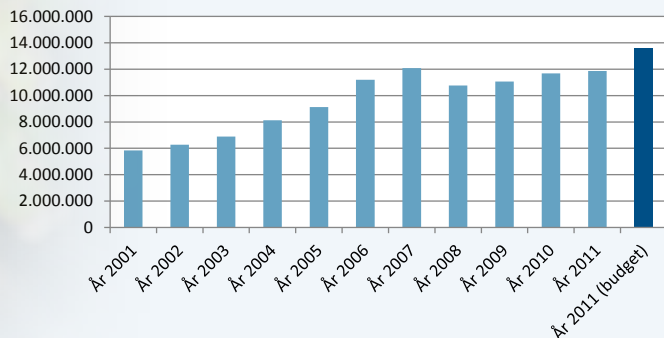
Medlemsudvikling 2001-2011

Rødhals.
Fotograf:
Johanna M.
Hartmann

Naturbutikken 2001-2011

Aage V. Jensen Naturfond har støttet DOF og WWF med 300 tkr. til EU-lobbist i forbindelse med, at Danmark har formandskabet for EU i 2012.

Aage V. Jensen Naturfond har støttet med 200 tkr. til møde i Danmark med BirdLife's Global Council.

Der er brugt 249 tkr. til opkøb af ødelagt tropeskov i Ecuador af DOF's klimapenge.

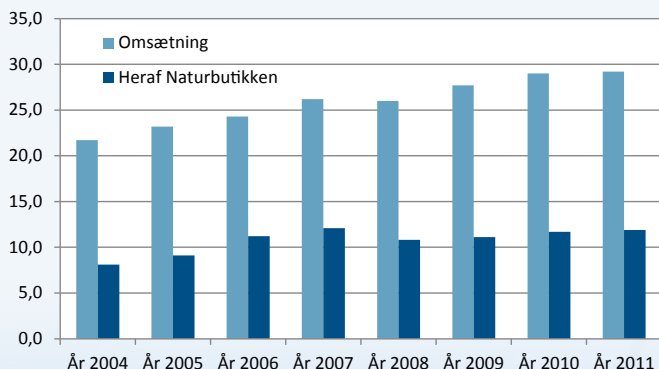
Ultimo 2011 har DOF indgået aftale med BirdLife Indonesien om et regnskovsprojekt i Harapan, Indonesien samt med DANIDA om et 4-årigt projekt i Echuya Skoven, Uganda til 8,0 mio. kr.

Naturbutikkens omsætning ligger på 11,9 mio. kr. mod 11,7 mio. kr. året før.

DOF vil gerne takke alle de medlemmer, fonde, kunder i Naturbutikken og sponsorer, som i årets løb har støttet foreningens arbejde.

Under den store vinterfugletælling 2007-2011, der blev udført i samarbejde med forlaget ConDidact, blev der indrapporteret fugleobservationer af sammenlagt ni millioner fugle af 200 arter fra mange tusinde haver i Danmark.

Indtægter 2004-2011

Oversigt over fonde, organisationer m.m., som har støttet DOF økonomisk i 2011 med mere end 5.000 kr.

- Aage V. Jensen Naturfond
- A. Sønderberg Frederiksens Fond
- Bodil Pedersen Fonden
- Bygningsbevaringsfonden
- DANIDA, Udenrigsministeriet
- Dansk Tennis Fond (modtaget i 2010 – brugt i 2011)
- 15. juni Fonden
- Friluftsrådet
- Miljøministeriet
- Naturstyrelsen
- Projektrådgivningen
- Robert & Ellen Storm Petersens Fond
- Rodox Fonden
- Styrelsen for Bibliotek og Medier
- Torben og Alice Frimodts Fond
- Toyota Fonden
- Tryg Fonden

Blåmejse.
Fotograf:
Johanne M.
Hartmann

- Tømmerhandler Johannes Fogs Fond
- Undervisningsministeriet
- Villum Fonden
- 92-Gruppen

I år 2012 budgetteres der med et overskud i størrelsesordenen 300-400 tkr.

(1.000 kr.)	År 2011	Bud 2011	År 2010
RESULTATOPGØRELSE			
Kontingenter	5.418	5.620	5.413
Offentlige tilskud og tipsmidler	1.852	1.875	2.070
Fondsmidler	265	350	443
Naturbeskyttelsesbidrag	1.494	1.542	1326
Arv og gaver	65	50	757
Danske projekter	3.688	3.840	3.485
Internationale projekter	3.891	4.995	3.192
Blade og medier	654	725	634
Naturbutikken	11.862	13.640	11.684
Diverse indtægter	6	50	15
Omsætning i alt	29.195	32.687	29.019
Tilskud, lokalafdelinger	-636	-627	-540
Omkostninger, danske projekter	-5.000	-4.975	-4.507
Omkostninger, internationale projekter	-4.115	-5.300	-3.567
Udvalg og grupper	-253	-228	-299
Blade og medier	-2.033	-2.023	-2.090
Vareforbrug, butikssalg	-7.548	-8.629	-7.137
Omkostninger i alt	-19.585	-21.782	-18.140
Bruttoresultat	9.610	10.905	10.879
Salgs- og distribution., butikssalg	-3.044	-3.440	-3.038
Administration	-7.140	-7.732	-8.474
Ejendommen	-528	-205	-343
Resultat før finansielle poster	-1.102	-472	-976
Finansielle poster	41	25	24
ÅRETS RESULTAT	-1.061	-447	-952

(1.000 kr.)	År 2011	År 2010
AKTIVER		
Anlægsaktiver		
Materielle anlægsaktiver	8.148	5.071
Finansielle anlægsaktiver	1.834	1.863
Anlægsaktiver, i alt	9.982	6.934
Omsætningsaktiver		
Handelsvarer	3.329	2.652
Tilgodehavender	2.041	2.147
Likvide beholdninger	2.230	1.931
Omsætningsaktiver, i alt	7.600	6.730
AKTIVER, I ALT	17.582	13.664
PASSIVER		
Egenkapital		
Bunden egenkapital		
Anden bunden egenkapital	1.794	1.823
Disponibel egenkapital	2.490	3.551
Egenkapital i alt	4.284	5.374
Gældsforpligtelser		
Langfristede gældsforpligtelser	3.682	2.054
Kortfristede gældsforpligtelser	9.616	6.236
Gældsforpligtelser, i alt	13.298	8.290
PASSIVER, I ALT	17.582	13.664

Historiske rødder i Fuglenes Hus

Huset på Vesterbrogade 140 er fredet på grund af sin kulturhistoriske betydning; bygningen var oprindelig en del af et stort bryggeri ved Sorte Hest på Vesterbro, og renoveringen i 2011 har derfor taget udgangspunkt i at bringe historien tilbage til huset.

Fuglenes Hus ses her fotograferet i 1913, dengang huset stadig var bolig for Brygmester Tvedes familie.

Forsidefoto: I vinteren 2011 forekom den hidtil største invasion af spurveugler i de danske skove nogensinde. Der blev i løbet af vinteren observeret mellem 45-50 eksemplarer, de fleste set eller hørt i Nordsjælland. Arten er ikke årlig herhjemme, men i vinteren 1999/2000 blev der registreret 42 fugle, hvilket indtil 2011 var det største antal i én vintersæson.

Fotograf: Johnny Salomonsson
Copyright: DOF 2012
Layout og Tryk: www.SvendborgTryk.dk

Blandede kilder
Produktgrupper fra veiforvaltede
skove og andre kontrollerede kilder
www.fsc.org Cert.no. SW-COC-000727
© 1996 Forest Stewardship Council

▶ Læs mere på www.dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening · Vesterbrogade 138-140 · 1620 København V · tlf. 33 28 38 00 · dof@dof.dk

